

verslag

Onderwerp: Bijeenkomst over de wolf op 11 februari 2025
Voor: (Hobby) houders van hoefdieren
Datum: Dinsdag 11 februari 2025, 19.45 uur tot 22.30 uur
Locatie: Groot Zandbrink, Postweg 2 in Leusden

Opening door burgemeester Gerolf Bouwmeester

De wolf heeft zowel voor- als tegenstanders. Dat maakt het gesprek erover niet altijd even makkelijk. De burgemeester roept op fatsoenlijke omgangsnormen te hanteren deze avond. Dat is tenslotte ook gelukt bij de informatiebijeenkomst die enkele jaren geleden georganiseerd was over het stikstofdossier. Daar kijkt hij met trots op terug.

De burgemeester geeft aan dat er veel vragen leven en er zorgen zijn en angst is bij inwoners van de gemeente Leusden over de het samenleven met de wolf. Zijn de dieren nog veilig op het erf, is het veilig voor kinderen? Daar heeft hij alle begrip voor. De overheid is zoekende. De vraag hoe we moeten samenleven met de wolf kan niet alleen door de overheid beantwoord worden. Daar zijn de inwoners bij nodig.

De bijeenkomst had eerder georganiseerd moeten worden. Omdat het vraagstuk over de wolf nieuw en complex is, overheden elkaar nog moesten vinden, heeft het langer geduurd dan nodig was.

Toelichting programma door gespreksleider Frithjof de Haan

De gespreksleider licht de zoektocht van de avond toe: (Hoe) kunnen we samenleven met de wolf. Voor deze zoektocht hebben we elkaar nodig. Daarvoor gaat hij in gesprek met de bestuurders gedeputeerde Mirjam Sterk (Natuur en Landbouw) van de provincie Utrecht en wethouder Jan Kramer van de gemeente Leusden. De wolvendeskundige Glenn Lelieveld geeft een presentatie over de wolf en de gespreksleider stelt vragen over de maatregelen in de praktijk aan Désiré Karelse van BIJ12 en aan Wolvenconsulent Hans van Eijden.

Bij de vraag 'wie is wie' aan de genodigden in de zaal wordt duidelijk dat er professionele en hobbyhouders van koeien, schapen, geiten, pony's en paarden aanwezig zijn. Daarnaast raads- en statenleden, ambtenaren van gemeente en provincie en schrijvende pers.

Mentimeter

Om te peilen wat de meningen in de zaal zijn, worden vragen gesteld via Mentimeter. De meeste deelnemers zien de wolf als een bedreiging en vinden niet dat mens en dier samen gaan op de Heuvelrug. Men maakt zich met name zorgen over veiligheid hoefdieren en gezin en is ook ongerust over de financiële zorgen voor de bedrijfsvoering.

In gesprek met gedeputeerde Mirjam Sterk en wethouder Jan Kramer

De gespreksleider bevaart de wethouder en gedeputeerde over hun rol bij de vraag hoe we kunnen samenleven met wolven.

Wethouder: Voor de gemeente zijn er niet veel mogelijkheden om maatregelen te nemen in de bebouwde kom en in het buitengebied. Er kan alleen ingegrepen worden, gezien de beschermingsstatus, als er sprake is van acuut gevaar, dus bv als de wolf aan iemands arm hangt. Op dat moment kan direct worden ingegrepen door bv afschot.

Gedeputeerde: De provincie is aangesteld om de wolf te beschermen. Het is verschrikkelijk als dieren aangevallen worden, als de veiligheid van kinderen in het geding is. Wij zouden uw zorgen willen wegnemen, maar dat is lastig. Afgelopen zomer vertoonde een wolf problematisch gedrag. Om in te grijpen was eerst een vergunning nodig. Door een rechtszaak is deze vergunning ingetrokken. Zoiets is heel erg frustrerend. Ondertussen zijn we veel maanden verder. We hebben momenteel onvoldoende middelen om adequaat in te grijpen .

Wethouder: De gemeente heeft een gebied afgesloten. Dat was niet fijn om te doen maar een manier om mensen en wolf gescheiden te houden. Van strikt beschermd naar beschermd lost het probleem niet op. We voelen onmacht en doen ons best om een goede oplossing te vinden.

Gedeputeerde: We konden niet voorkomen dat er een gebiedsgebod kwam om twee redenen: de wolf was onvoldoende mensenschuw en er waren welpen en de mensen gingen het gebied in om de wolf te vinden.

De gespreksleider bevaart de wethouder en gedeputeerde wat zij hebben geleerd en wanneer zij tevreden zijn.

Gedeputeerde: We weten wat we willen. We voeren het gesprek met de staatssecretaris over de landelijke aanpak wolf. Daar staat het volgende op de agenda: een landelijk informatiepunt wolf, een landelijk team veebescherming, een objectief expertteam wolf, het vaststellen van een optimale staat van instandhouding (je moet weten hoeveel wolven we kunnen hebben, dan pas kun je beheren). Bij de terreinbeherende organisaties komen informatieborden en is het advies om honden aangelijnd te houden. Voor dierhouders hebben we een subsidieregeling om de dieren te beschermen door het plaatsen van wolfwerende hekken.

Wethouder: We blijven onze zorg uitspreken en zijn tevreden dat we de communicatie beter op orde hebben, ook met andere organisaties en de provincie en het Rijk.

Vragen vanuit de zaal

Vraag zaal: Zijn bestuurders wel eens langs geweest bij boeren waar een aanval geweest is? Het probleem wordt steeds groter. Er is beleid nodig: of kiezen voor vee of voor de wolf. Weet wel dat het landschap gaat veranderen want boeren halen hun vee naar binnen in plaats van (meer) buiten te laten zoals wordt gewenst met het oog op dierenwelzijn.

Gedeputeerde: Is langs geweest bij boeren maar niet direct na een aanval. Kan zich voorstellen hoe verschrikkelijk dat is. Het is nodig goede wolfwerende hekken te plaatsen maar het landschap zal veranderen. We zijn in gesprek met het Rijk om goed beleid te maken.

Vraag zaal: Het klopt toch dat de probleemwolf de vader blijkt te zijn van de welpen?

Gedeputeerde: Vorig jaar dachten we dat het om een solitaire wolf ging. Daar was vergunning voor aangevraagd om te zenderen. Daarna werd, door DNA-onderzoek, duidelijk dat de

probleemwolf de vader is van de welpen. Daarom wordt nu vergunning aangevraagd voor vangen en zenderen van de hele roedel.

Vraag zaal: Het voelt onveilig op het erf en in het buitengebied voor mijn kleinkinderen. Wat kunnen we daaraan doen?

Wethouder: Kan angstgevoel niet wegnemen. Alleen maatregelen nemen die kunnen op basis van de wetgeving. Dat wordt geprobeerd middels een vergunning voor zenderen en afschrikken. Volledige veiligheid kunnen we niet garanderen.

Vraag zaal: Kunnen we het voorbeeld van Zweden volgen? Daar is platteland en stad ook voor en tegen de wolf. Maar als er teveel wolven zijn mag je afschieten.

Gedeputeerde: We zijn in Finland geweest en daar wordt vergunning verkregen via het strafrechtelijke spoor. Dat kunnen wij nog niet.

Vraag zaal: Het buitengebied is vogelvrij daar kan op dit moment niet gehandhaafd worden. Hoe kunnen we dat wel doen? Er dringen zich alweer wolven op in landgoed Den Treek.

Gedeputeerde: De burgemeester kan alleen ingrijpen als een wolf aan iemands arm hangt. We willen via justitie ingrijpen maar dat is nu nog niet zo. We moeten er nu mee leven en wolf werende rasters plaatsen. Eventueel honden bij het vee laten ter bescherming. Je kunt niet van ons als overheid verwachten dat we ons niet aan de wet houden.

Vraag zaal: Dieren moeten naar buiten en dan weer naar binnen of binnen wolfwerende hekken. Dat kost klauwen met geld en is dat dan de juiste oplossing?

Gedeputeerde: Hekken werken goed in België, daar worden ze goed geplaatst. Natuurlijk willen jullie ook je dieren met liefde beschermen. We adviseren, geven subsidie en kunnen helpen onderhouden. Daarnaast kijken we hoeveel wolven we kunnen hebben in Nederland.

Uitspraken vanuit de zaal

- Nul, nul, nul wolven.
- Hoe kunnen wolvenexperts zeggen dat een wolf werend hek van 1.40 meter voldoende is? In de dierentuin moet het 3 meter zijn.
- Mijn twee kinderen gaan naar school met een noodfluit in hun zak.
- In de jaren '90 werd al gezegd door wolvenexpert Jan van Haaften dat de terugkomst van de wolf problemen zou geven. Alleen de Veluwe zou geschikt zijn.
- Je wilt echt niet zien hoe ellendig paarden eruitzien als ze door een wolf werend hek rennen.
- Een probleemwolf kun je alleen schuw maken door te bejagen.

Presentatie wolvendeskundige Glenn Lelieveld

Wolvendeskundige Glenn Lelieveld gaat in op het samenleven met de wolf. Hij geeft aan dat wolven buiten Nederland zelden binnen 30 meter van mensen komen maar dat in het druk bevolkte Nederland wel het geval is. Ze moeten dus mensenschuw gemaakt worden. Op de Veluwe zitten nu zeven roedels en dat lijkt meer dan genoeg. Onbekend is hoeveel roedels op de Utrechtse Heuvelrug mogelijk zijn. De wetgeving om probleemwolven aan te pakken, middels de Omgevingswet, is super ingewikkeld en het duurt lang voordat daadwerkelijk vergunningen kunnen worden afgegeven. Dat zou anders moeten. Op basis van onderzoek toont hij aan dat wolfwerende hekken werken. De weerstand tegen wolfwerende hekken omdat ander wild er last

van zou hebben is onterecht. Onderzoek wijst uit dat het geen tot weinig effect op reeën, zwijnen of damherten heeft. Hij gaat in op uitspraken over wolven van de laatste jaren en beargumenteerd of deze waar of niet waar zijn.

In gesprek met deskundigen over de praktijk

De gespreksleider be vraagt wolvenconsulent Hans van Eijden en Désiré Karelse van BIJ12 naar hun rol bij het samenleven met de wolf in de praktijk.

Hans van Eijden: Als wolvenconsulent doe ik mijn stinkende best om zoveel mogelijk informatie te verstrekken over de wolf. Bij hobbyhouders en steeds meer ook bij beroepsmatige boeren ga ik op bezoek om uitleg te geven over de wolf werende rasters en te adviseren over plaatsing en de mogelijkheden voor subsidie. Het blijkt elke keer weer maatwerk te zijn. Zo zijn er mobiele rasters voor schapen en kan ook een bestaand raster gebruikt worden als basis. Is het doeltreffend? Ja en nee. Ja, als wolfwerende hekken goed geplaatst en onderhouden worden. Nee, als er menselijke fouten gemaakt worden zoals het open laten staan van een hek of soms de stroom eraf laten. Ik herken de zorgen en help graag mee een passende oplossing te vinden.

Désiré Karelse: Als er een aanval is geweest en er schade is aan vee kan er contact opgenomen worden met BIJ12. BIJ12 belt dan een taxatiebureau om de schade op te nemen en zij komen binnen 24 uur langs. Vervolgens wordt de situatie en de schade opgenomen en wordt er DNA afgenomen. De DNA-monsters worden maandelijks geanalyseerd in Wageningen. Vervolgens wordt er een taxatierapport afgegeven met een inschatting van de schade. Daarin worden de kosten voor dode en gehavende dieren opgenomen en de kosten voor de dierenarts. De dierhouder wordt op de hoogte gesteld en er zijn mogelijkheden voor bezwaar en beroep.

BIJ12 wordt betaald door de provincies. Dus de provincies betalen als er schade is en stimuleren met hun subsidieregeling voor wolfwerende hekken het voorkomen van schade.

Volgende week komt de voortgangsrapportage van BIJ12 op de website. Deze is vrij toegankelijk om in te zien.

Reflectie gedeputeerde Mirjam Sterk en wethouder Jan Kramer

De gedeputeerde en de wethouder geven nogmaals aan dat de wolf er is en blijft. Hoe er moet worden samengeleefd met de wolf is nog niet uitgekristalliseerd, wat mogelijk in de komende jaren duidelijk(er) zal worden. De zorgen die er leven zijn gehoord en worden door beiden meegenomen. Duidelijk is dat provincie en gemeente hun best moeten blijven doen en goed moeten blijven communiceren met elkaar en de omgeving. Het voelt voor inwoners soms dat de bestuurders maar wat doen. Maar de gedeputeerde en wethouder zijn bij boeren geweest deze zomer en kennen de verhalen en willen ook zoals iedere inwoner van het bos genieten. De input van vanavond nemen zij mee.

Vragen uit de zaal

Vraag zaal: hoe zou je dit als mens willen oplossen?

Gedeputeerde: Ik sta hier als bestuurder en antwoord vanuit mijn rol als bestuurder.

Vraag zaal: Kunnen jullie niet meer doen aan het bang maken van de wolf? Slogan: draag je steentje bij!

Gedeputeerde: We starten half maart 2025 een communicatiecampagne waarin we ook uitleggen hoe je een wolf kan afschrikken en voor overdracht van kennis.

Vraag: De kosten voor wolfwerende hekken voor hobbyhouders zijn erg hoog. Worden die vergoed en wordt schade vergoed?

Gedeputeerde: We vergoeden de schade ook voor hobbydieren. Je moet vergoeding kunnen krijgen bij schade en bij plaatsing van wolf werende hekken.

Vraag: Het gaat deze zomer weer mis: Er komen nieuwe welpen.

Gedeputeerde: Dat sluit ik niet uit.

Vraag aan ecooloog Erwin aan Maanen in de zaal: Je hebt 4 maanden onderzoek gedaan op landgoed Den Treek. Wat zijn je bevindingen?

Erwin van Maanen: Er leeft een roedel van vijf dieren. Twee ouders en drie welpen. Enkele welpen zijn doodgereden. Volgens de webcams maken de wolven jacht op hazen en reeën. Daar zijn er veel van op het landgoed. Daarnaast vergrijpen ze zich soms aan landbouwhuisdieren. Zijn oproep: begin met luisteren naar elkaar en samenwerken.

Gedeputeerde: Dank! Goed dat we kennis delen en meld vooral bij het Wolvenmeldpunt. Goed om zoveel mogelijk informatie samen te brengen.

Vraag zaal: Hoe zit het nu met het incident van het aangevallen meisje afgelopen zomer?

Gedeputeerde: Laten we niet alle incidenten bespreken vanavond. Die zijn al uitgebreid besproken sinds de zomer. Voor nadere informatie neem contact op met Glenn Lelieveld straks op de informatiemarkt.

Vraag zaal: Hoe zit het met schade aan paarden? Wat wordt vergoed?

Désiré Karelse: Zodra er schade plaatsvindt, komen we zo snel mogelijk langs en wordt de schade op waarde geschat. Ook bij verwondingen.

Vraag zaal: Een hond moet afgemaakt worden als die schaap aanvalt. Waarom een wolf niet?

Gedeputeerde: Een wolf heeft een beschermd status. Daar kunnen we niet onderuit.

Wethouder: We blijven met inwoners in gesprek om gezamenlijk op zoek te blijven naar oplossingen hoe samen te leven met de wolf.

Tot slot

De gespreksleider dankt alle aanwezigen en nodigt een ieder uit naar de informatiemarkt te gaan voor overige vragen en informatie. Er wordt afgesloten met een hapje en drankje.